

ก่อนปิดเล่ม

เป็นเช่นนั้นเอง

เชิดชัย อุดมพันธ์¹

การดำเนินชีวิตของคนเราโดยมาก เป็นการโลดโล่ไขว่คว้าสิ่งที่ตนคิดว่าจะอำนวยให้เกิดความสุขตามประสงค์ บ่อยครั้งจึงคาดหมายผ่านโลกอันคับแคบของอัตตาว่า สิ่งนั้นน่าจะเป็นอย่างนี้คนนี้ควรจะเป็นอย่างนั้น ทั้งที่จริงแล้วสิ่งทั้งปวงย่อมเป็นไปตามคาดได้ยาก ด้วยเหตุนี้สถานการณ์ที่พบเผชิญแต่ละวันคืน จึงเต็มไปด้วยสิ่งไม่ตรงใจ ผิดคาด และกลายเป็นปัญหามาน้อยใหญ่ให้ต้องต่อสู้แก้ไขไม่ว่างเว้น เพราะต่างเรื่องสารพันสิ่งล้วนตรงข้ามกับสภาพสุขตามคาดหมาย ส่งผลให้เวลาส่วนใหญ่ในชีวิตถูกรอกรบงำด้วยความขัดเคืองใจ ผิดหวัง และระทมทุกข์

ประสบการณ์ชีวิตเช่นนี้ แสดงให้คนไม่น้อยเห็นว่า ความสุขอย่างที่ใฝ่ฝันนั้นหาได้ยากนัก อาจมีบางคราวที่รู้สึกอิมเมปรึมสุข แต่ก็ดูเหมือนผ่านไปไวเหลือเกิน เพราะปัจจัยเกื้อหนุนความสุขนั้นย่อมแปรเปลี่ยนไปตามสามัญธรรมชาติ แม้จะมีข้อแก้ต่างในความเป็นปลุชนว่า ย่อมยึดถือตนเป็นศูนย์กลางของชีวิตและโลก แต่ถ้การยึดมั่นนั้นแรงกล้าด้วยความอยาก ความเขลา และความโกรธ ก็เท่ากับเบียดเบียนตนเองให้พร่องสุข

การมองสรรพสิ่งรอบตัวอย่างเป็นกลาง ตามที่สิ่งนั้นๆ เป็นอยู่ ย่อมช่วยขจัดปัญหาและความ

ทุกข์ที่เผชิญในชีวิตลงได้มากกว่าครึ่ง แม้ไม่ถนัดนัก แต่ก็มิได้หมายความว่า จะกระทำไม่ได้ การรู้จักชีวิตและโลกตามที่เป็นจริง ควรเริ่มจากการเพ่งพินิจพิจารณาตนเองว่า ในความรู้สึกนึกคิดแต่ละขณะ ได้หลีกเลี่ยงออกจากสิ่งยั่วยุให้โกรธ หรือเข้าคลุกคลีอย่างมีขอบเขตได้หรือไม่ หากจิตใจสงบปลอดโปร่ง ปราศจากความต้องการให้คนอื่นและสิ่งอื่นใด เป็นเหมือนอุปกรณ์สนองสุขของตนได้ ก็น่าจะเริ่มเห็นปรากฏการณ์ชีวิตและโลกได้ชัดเจนว่า สิ่งทั้งปวงก็เป็นเช่นนั้นเอง คือ เป็นไปตามเหตุปัจจัยที่ประกอบกันให้เกิดขึ้น ทั้งยังแปรเปลี่ยนไม่หยุดนิ่ง บางอย่างก็เป็นไปตามคาด แต่บางอย่างก็ไม่ได้ดังหวัง ทักษะต่อโลกและชีวิตเช่นนี้ย่อมลดทอนความทุกข์ลงได้มาก

กล่าวได้ว่า การมีทักษะต่อทุกสิ่งอย่างเป็นกลางและกว้างขวาง มองเห็นความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งอย่างสอดคล้องกับความ เป็นจริง ไม่ถูกปิดกั้นด้วยอัตตาอันคับแคบ จะทำให้พบความสุขได้ง่ายขึ้น ปัญหาในชีวิตก็น้อยลง หากขาดความเข้าใจเช่นนี้ ก็ไม่ต่างกับปรารถนาให้ ตะวันปรากฏในราตรี ฉันทใดก็ฉันทนั้นบุคคลผู้ตกอยู่ในความมืดบอดย่อมหาความสุขในชีวิตไม่ได้เช่นกัน

¹ อาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์